

1. Yleistä

2. Yhdistystoiminta

2.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut

2.2 Yhdistyksen kokoukset

2.3 Hallitus

2.4 Toimisto ja henkilöstö

2.5 Talous ja varainhankinta

3. Kustannustoiminta ja myynti

3.1 Kustannustoiminta

3.2 Myynti- ja välitystoiminta

3.3 Tähdet ja avaruus -lehti

4. Koulutus- ja valistustoiminta

4.1 Planetaario

4.2 Kurssit

4.3 Esitelmät

4.4 Kirjasto

4.5 Kaivopuiston tähtitorni ja näytökset

4.6 Yleisötahtumat

4.7 Ursan koulu- ja päiväkotipalvelu

4.8 Kiertävä näyttely

4.9 Viestintä ja verkkopalvelut

5. Nuorisotoiminta

5.1 Lasten ja nuorten kerhotoiminta

5.2 Leirit

5.3 Nuoriso-ohjaajien koordinointi

6. Harrastustoiminta

6.1 Organisoitunut harrastustoiminta

6.2 Stella Arcti –palkinto

6.3 Cygnus

6.4 Muut harrastustapahtumat

6.5 Harrastajien verkkojulkaisu Zeniitti

6.6 Taivaanvahti-havaintojärjestelmä

6.7 Ursan havaintokeskus Tähtikallio

6.8 Ursan jäsenillat

7. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin

7.1 Tähtiyhdistykset

7.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät

7.3 Kansainväliset yhteydet

1. Yleistä

Vuosi 2016 on Ursan 95. toimintavuosi. Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry tarjoaa jäsenilleen ja yleisölle selkeän ja nykyaikaisen käsityksen maailmankaikkeudesta sekä edistää tähtitieteen ja lähialojen harrastusta, kouluopetusta ja aikuiskasvatusta. Erityistä huomiota kiinnitetään luotettavan ja suomalaisiin oloihin sovitettun tiedon saattamiseksi nuorille.

Suomen taloudellinen tilanne ja julkaisualalla tapahtuva rakennemuutos vaikuttavat myös Ursan mahdollisuuksiin toteuttaa tehtäväänsä. Vuoden aikana keskitytään turvaamaan Ursan toimintakyky muuttuvassa ympäristössä.

2. Yhdistystoiminta

2.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut

Ursan jäsenmäärän vuoden 2016 aikana oletetaan olevan keskimäärin 18 000. Ursan korkealaatuiset julkaisut, harrastus- ja muut palvelut sekä tapahtumat takaavat sekä nykyisten jäsenien korkean tyytyväisyyden jäsenyyteensä että jäsenmäärän kasvun.

Jäsenmaksut vuonna 2016 ovat:

Aikuiset 4X €

Nuoret (alle 18-vuotiaat) 3X €

Perhejäsenet 1X €

Yhteisöjäsenet 4X €

Kannatusjäsenet 4X0 €

2.2 Yhdistyksen kokoukset

Ursan sääntömääräinen kevätkokous pidetään maaliskuussa ja syyskokous loka-marraskuussa.

2.3 Hallitus

Hallitus kokoontuu vuoden aikana noin kuusi kertaa. Tarvittaessa järjestetään seminaareja rajatulla teemalla.

2.4 Toimisto ja henkilöstö

Ursan vakituisen henkilöstön määrä on kahdeksan. Esimiehenä toimii toimitusjohtaja. Henkilöstön työtehtäviä ja työnjakoa kehitetään tarvittaessa. Siviilipalvelusmiehiä ja osa-aikaista henkilökuntaa käytetään tarvittaessa.

2.5 Talous ja varainhankinta

Ursan toiminta rahoitetaan lähinnä jäsenmaksuilla sekä kustannus- ja välitystoiminnan tuotoilla. Lisäksi Ursa anoo tarpeen mukaan apurahoja ja avustuksia, erityisesti erikoisprojekteihin ja -hankintoihin. Suurimmat menoerät koostuvat jäsenlehden ja kirjojen painatuskuluista, palkoista ja toimitilojen vuokrasta.

3. Kustannustoiminta ja myynti

3.1 Kustannustoiminta

Ursan julkaisemat tähtitieteeseen, muihin luonnontieteisiin sekä tähtiharrastukseen liittyvät kirjat ovat merkittävä ja näkyvä osa Ursaa. Ursa kustantaa useita teoksia vuoden aikana.

3.2 Myynti- ja välitystoiminta

Ursan suoramyynä on pääasiassa postimyyntiä. Käteismyyntiä on toimistossa ja tähtitornilla sekä yhdistyksen tapahtumissa ja messuilla.

Ursan kustantamia kirjoja sekä Tähdet ja avaruus -lehden irtonumeroita myydään myös kirja-kaupoissa. Jäsenet voivat ostaa Ursan kirjoja jäsenhintaan sekä Ursan toimistolta että Helsingin keskustan Kolmen sepän kirjakaupasta.

Ursa palvelee jäseniään tarjoamalla aloitteleville harrastajille havaintovälineiden käyttöön liittyvää neuvontaa sekä edullisia ja hyvälaatuisia kaukoputkia ja kiikareita. Kaukoputkien hintaan sisältyy alkuopastus, ohjekirjallisuutta, käyttökurssi sekä puhelintuki.

3.3 Tähdet ja avaruus -lehti

Tähdet ja avaruus on Ursan jäsenlehti. Lehdestä ilmestyy kahdeksan numeroa. Tähdet ja avaruus kuuluu yhdistyksen vuosijäsenten jäsenetuihin. Lehden voi myös tilata liittymättä yhdistyksen jäseneksi, jolloin tilausmaksu on 52 euroa. Lehden numerot ovat jäsenten luettavissa myös verkossa. Lehden toimituksessa työskentelevät päätoimittaja, toimitussihteeri ja toimittaja. Lehden toimitus ylläpitää avaruus.fi-verkkosivuilla päivittäistä tähtitieteen uutispalvelua ja keskustelufoorumia.

4. Koulutus- ja valistustoiminta

4.1 Planetaario

Planetaarionäytöksiä pidetään etupäässä pääkaupunkiseudun kouluissa, päiväkodeissa ja erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä, kuten Tähtipäivillä. Starlab-planetaariota vuokrataan edullisesti kouluille sekä järjestetään opettajille koulutuksia planetaarion itsenäiseen käyttöön.

Ursa järjestää planetaarionäytöksiä myös Helsingin yliopiston Observatorion planetaariossa itsenäisesti sekä yhteistyössä yleisökeskuksen kanssa.

4.2 Kurssit

Kurssiohjelman rungon muodostavat tähtitaivaskurssit, KuuKurssi sekä maailmankaikkeuskurssi. Kaukoputken käyttöön opastavia ilmaisia pikakursseja järjestetään pimeänä vuodenaikana kysynnän mukaan. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään tähtivalokuvauskurssi ja tähtivalokuvien jälkikäsittelykurssi.

OK-opintokeskus tukee Ursan kurssitoimintaa.

4.3 Esitelmät

Ursa järjestää syksyisin ja keväisin 3-5 yleisöesitelmää Helsingissä Tieteiden talolla. Niiden lisäksi järjestetään yksittäisiä esitelmiä esimerkiksi yleisötapahtumien yhteydessä. Esitelmät

keskittyvät ajankohtaisiin aiheisiin ja tarjoavat tuoreinta tietoa tähtitieteestä ja sen lähitieteistä sekä tähtiharrastuksesta.

OK-opintokeskus tukee Ursan esitelmien järjestämistä.

4.4 Kirjasto

Ursan kirjasto palvelee omatoimista tiedonhakijaa tähtitieteen ja muiden luonnontieteiden aloilla. Kirjastoon tilataan sekä useita tähtitieteen populaarilehtiä että merkittävimpiä tieteellisiä julkaisuja. Lisäksi saatavilla ovat kotimaisten tähtiharrastusyhdistysten lehdet. Verkossa julkaistaviin lehtiin voi tutustua kirjaston tietokoneelta. Ulkomaisten lehtien verkkoversioiden kokoamista kirjaston tietokoneelle jatketaan.

Vuoden 2015 alun 7875 (6440 lainattavaa nimikettä) nimikkeen kokoelmaa kasvatetaan maltillisesti.

Uusia teoksia hankittaessa otetaan jäsenten toiveet mahdollisuuksien mukaan huomioon. Lainattavien nimikkeiden luettelo päivitetään verkkoon vuoden lopussa. Lainaus on mahdollista myös toimiston aukioloaikoina ja postitse.

Kirjaston blogissa esitellään uusien kirjojen lisäksi vanhempia kirjoja sekä kirjastoon tulevia lehtiä. Yhteistyö tieteellisten ja kunnallisten kirjastojen kanssa jatkuu.

4.5 Kaivopuiston tähtitorni ja näytökset

Tähtinäytöksiä järjestetään Kaivopuiston tähtitornilla 15.1.–15.3. ja 15.10.–15.12. klo 19–21 tiistaista sunnuntaihin. Aurinkonäytöksiä järjestetään 15.3.–15.6. sekä 1.8.–30.9. sunnuntaisin klo 13–15. Lisäksi näytöksiä järjestetään erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Koululais- ja muut ryhmät voivat myös tilata yksityisnäytöksiä. Kaikki näytökset järjestetään vain selkeällä säällä. Ursan jäsenillä on näytöksiin vapaa pääsy.

Näytännöt järjestetään harrastajavoimin. Näyttäjär ryhmä kokoontuu vuoden aikana vähintään kaksi kertaa kehittämään näytöksiä sisältöä. Torninhoitaja vastaa tornin teknisestä ylläpidosta. Tornin kupu maalataan keväällä 2016.

Tähtinäytöksiä voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan myös Helsingin yliopiston Observatorion tähtitorneissa.

4.6 Yleisötapahtumat

Viikonlopun mittainen Tähtipäivät järjestetään yhteistyössä parhaan alustavan suunnitelman tehneen paikallisyhdistyksen kanssa. Vuoden 2016 Tähtipäivät järjestetään 27.-28.2. Rovaniemellä yhteistyössä tähtiyhdistys Pohjankruunun kanssa.

Valtakunnallista tähtiharrastuspäivää vietetään elokuun viimeisenä lauantaina. Päivän aikana tähtiharrastusyhdistykset kautta maan esittelevät toimintaansa yleisölle.

Ursa osallistuu Kansainvälisen avaruusviikon toimintaan 4.-10. lokakuuta.

Ursa osallistuu myös ulkopuolisten järjestäjien tapahtumiin, messuille ja näyttelyihin. Toimistolla järjestetään joulukuussa joulumyyjäiset.

4.7 Ursan koulu- ja päiväkotipalvelu

Koulu- ja päiväkotipalvelun materiaalipakettien ja kaukoputkien lainaaminen on ilmaista toimistolta noudettaessa, muutoin lainauksesta veloitetaan lähetyskulut.

Pääkaupunkiseudun ja lähialueiden koulut voivat tiedustella Ursasta esitelmää tai päivänavausta. Palvelu on maksuton.

4.8 Kiertävä näyttely

Näyttelyä lainataan kirjastoille, kouluille ja muille julkisille yhteisöille. Näyttelyesineiden lainaaminen on maksutonta, postilainoista veloitetaan lähetyskulut.

4.9 Viestintä ja verkkopalvelut

Ursan toiminnasta ja tähtitaivaan tapahtumista tiedotetaan Tähdet ja avaruus -lehdessä, Ursan kotisivuilla ja erityisesti etusivun ajankohtaisuutisissa, yhdistyksen Facebook-sivulla sekä sähköpostilistoilla. Tarpeen mukaan laaditaan myös lehdistötiedotteita. Yleisön ja tiedotusvälineiden kanssa kommunikoidaan säännöllisesti myös puhelimella ja sähköpostitse.

Verkkopalveluiden (kuten verkkosivujen, sähköpostilistojen ja sähköpostiosoitteiden) tarjoamista paikallisyhdistyksille jatketaan.

Ursan sivuilla ilmestyy joukko asiantuntijoiden kirjoittamia blogeja.

Helsingin yliopistomuseon tähtitieteen yleisökeskus, Helsingin observatorio näkyy osana Ursan tiedotusta.

5. Nuorisotoiminta

Ursan järjestämä nuorisotoiminta tähtää lasten ja nuorten luonnontieteisiin ja erityisesti tähtitieteeseen kohdistuvan kiinnostuksen herättämiseen ja tukemiseen. Yhdistyksen tarkoituksena on tarjota selkeä ja nykyaikainen käsitys maailmankaikkeudesta jäsenilleen ja suurelle yleisölle, erityisesti nuorille.

5.1 Lasten ja nuorten kerhotoiminta

Ursa jatkaa kerhotoimintaa syys- ja kevätkausilla Helsingin yliopiston Observatorion tiloissa. Tähtikerhot ovat maksuttomia Ursan nuorisojäsenille. Näiden lisäksi järjestetään lyhyempiä, kursseja vaihtuvin teemoin.

Toimintaa ja sen laajuutta muokataan tarvittaessa ja sen jatkuvuus pyritään turvaamaan mahdollisimman hyvin.

5.2 Leirit

Lapsille ja nuorille järjestetään vuonna 2016 yksi tai kaksi talvileiriä ja muutamia kesäleirejä. Leirit järjestetään Ursan havaintokeskus Tähtikallion tiloissa.

Ursa järjestää myös kesällä yhteistyössä Helsingin yliopistomuseon tähtitieteen yleisökeskuksen, Helsingin observatorion kanssa lasten ja nuorten päiväleirejä.

5.3 Nuoriso-ohjaajien koordinointi

Nuoriso-ohjaajien toimintaa ja kerhojen sisältöä koordinoi vastaava kerhonohtaja. Nuorisotoiminnan ohjaajien ensiapu- ja ohjaajaosaamista täydennetään tarpeen mukaan. Tavoitteena on, että kaikki ohjaajat ovat suorittaneet ensiapukurssin.

6. Harrastustoiminta

Ursan harrastus- ja havaintotoiminta on valtakunnallista. Keskeisimmät harrastajat kokoavat verkkoyhteisöt ovat Ursan ylläpitämät sähköpostilistat, Avaruus.fi-keskustelufoorumi sekä Taivaanvahti-havaintojärjestelmä.

Ursan toimijoiden yhteinen illanvietto järjestetään loppusyksystä. Tilaisuudessa jaetaan ansioituneiden tähtiharrastajien palkinnot sekä muut mahdolliset huomionsoitukset.

6.1 Organisoitunut harrastustoiminta

Vuoden 2016 aikana Ursan sisällä tapahtuva harrastustoiminta organisoituu uudelleen. Uudistustyö aloitettiin kesän 2015 aikana.

Uudistustyössä kartoitetaan nykyisenlaisen organisoituneen harrastustoiminnan eli jaostorakenteen toimivat ja toimimattomat piirteet sekä laaditaan sellainen toimintamalli, joka parhaiten palvelee modernia suomalaista tähtiharrastusta.

Uudelleenjärjestäytymistä ohjaa aiemmankaltaista nelihenkistä jaostotoimikuntaa laajempi toimikunta, johon kaikki uudistustyöstä kiinnostuneet harrastajat ovat voineet liittyä.

6.2 Stella Arcti -palkinto

Ursa palkitsee ansioituneita tähtiharrastajia Stella Arcti -palkinnolla. Palkitsemisen perusteena voi olla merkittävä havainto tai ansiokas havainto- tai harrastustoiminta. Palkinto on jaettu vuodesta 1988 lähtien, ja se jaetaan Tähtipäivien yhteydessä.

6.3 Cygnus

Ursa järjestää loppukesästä yhteistyössä jonkun paikallisyhdistyksen kanssa Cygnus-kesä tapahtuman. Tapahtuma kokoaa Ursan harrastusaktiivit suunnittelemaan yhteistä toimintaa ja raportoimaan kuluneen kauden havainnoista. Tapahtuma on järjestetty säännöllisesti vuodesta 1987.

Ursa osallistuu Cygnuksen järjestämiseen hoitamalla tarvittaessa tapahtuman rahaliikenteen, lainaamalla kalustoa sekä korvaamalla järjestävälle yhdistykselle muuten koituvat kohtuullisen kokoiset, perustellut rahalliset tappiot.

6.4 Muut harrastustapahtumat

Ursan harrastusryhmät järjestävät vuoden aikana harrastusaloittaisia tapahtumia. Pääasiallisena tapaamispaikkana on Tähtikallion havaintokeskus. Keväällä järjestetään aurinkokuntatapaaminen ja laitepäivät, kevätkesällä ilmakehätapaaminen. Syksyllä järjestetään syvä taivas -tapaaminen, myrskybongari- ja meteoritapaaminen sekä kerho- ja yhdistysseminaari.

6.5 Harrastajien verkkojulkaisu Zeniitti

Ursa julkaisee tähtitieteen harrastustoimintaan keskittyvää verkkojulkaisu Zeniittiä. Lehteä toimittavat vastaava toimittaja ja toimitussihteeri. Julkaisua perustuu harrastajien vapaaehtoiisiin kirjoituksiin ja toimituksen omiin teksteihin. Lehti on ilmainen ja kaikkien halukkaiden luettavissa verkossa.

Vuonna 2016 verkkolehteä julkaistaan 5-6 kertaa. Julkaisut jaellaan verkkosivustona, PDF-tiedostona ja sähköisenä kirjana. Kunkin Zeniitin numeron yhteydessä julkaistaan myös ääniohjelma (podcast), jonka aiheet seuraavat kunkin lehden pääteemaa.

Vuonna 2016 Zeniittin toimintaa kehitetään edelleen. Erityisesti Zeniittin uutisoinnin ja e-kirjan jakelun osalta selvitetään mahdollisuutta ottaa käyttöön Zeniitille oma uutiskirje tai sähköpostilista. Zeniitti tehostaa myös vapaaehtoisten kirjoittajien verkoston toimintaa kokeilemalla yhteisiä online-muotoisia palaute- ja suunnittelutilaisuuksia.

6.6 Taivaanvahti-havaintojärjestelmä

Taivaanvahti on Ursan perustama havaintojärjestelmä tähtitieteellisten ja ilmakehän ilmiöiden seurantaan. Järjestelmä sijaitsee internetissä osoitteessa www.taivaanvahti.fi. Kyseessä on kaikille suomalaisille avoin työkalu, jonka avulla jaetaan tietoa Suomen yö- ja päivätaivaalla esiintyvistä ilmiöistä. Havaintojärjestelmän ylläpito tehdään pääosin vapaaehtoisvoimin. Järjestelmällä on noin 20 moderaattoria.

Vuonna 2016 jatketaan Tieteen tiedotus ry:n sekä Jenny ja Antti Wihurin säätiön myöntämien apurahojen turvin järjestelmän kehittämistä.

6.7 Ursan havaintokeskus Tähtikallio

Havaintokeskuksen käyttöä ja käyttäjämäärää pyritään edelleen kasvattamaan järjestämällä aktiivisesti erilaisia tapahtumia, jotka motivoivat ja rohkaisevat jäseniä mukaan toimintaan. Uusi mahdollisesti alkava kehityshanke tulee myös saamaan aktiivien kaiken tuen ja huomion, eikä se tule oleellisesti häiritsemään muuta keskuksen toimintaa.

Havaintokeskuksen yksityiskohtaisempi toimintasuunnitelma on liitteessä 2.

6.8 Ursan jäsenillat

Kaikille Ursan jäsenille avoimia tilaisuuksia järjestetään joka toinen viikko Helsingin yliopiston Observatoriolla. Jäsenilloissa keskustellaan tähtitieteestä, avaruustekniikasta ja muista lähitieteistä. Iltojen puitteissa pyritään tekemään mahdollisuuksien mukaan tutustumiskäyntejä kiinnostaviin kohteisiin, kuten alan eri tutkimuslaitoksiin. Toisinaan puhumassa on kutsuttuja asiantuntijoita tähtitieteen ja lähitieteiden saralta.

7. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin

7.1 Tähtiyhdistykset

Ursa jatkaa Suomen noin 40 tähtiyhdistyksen ja kerhon tietokannan ylläpitämistä. Aktiivisille yhdistyksille lähetetään veloitus Ursan uutuskirjoja sekä Tähdet ja avaruus -lehden vuosikerta. Lisäksi Ursa tarjoaa yhdistysten kotisivuille palvelintilaa.

Yhteydenpito yhdistykseen hoidetaan suunnittelijan sekä kerho- ja yhdistystoimintajaoston yhteistyönä. Vuoden aikana järjestetään myös yhdistysseminaari.

7.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät

Ursan tekee läheistä yhteistyötä Helsingin yliopistomuseon tähtitieteen yleisökeskuksen, Helsingin observatorion kanssa. Yhteistyötä tehdään myös yliopistojen ja tieteellisten seurojen kanssa. Ursa on Tieteellisten seurain valtuuskunnan aktiivinen jäsen, ja Ursa on edustettuna valtuuskunnan hallituksessa kaudella 2015-2017. Yhdistys huolehtii siitä, että valtuuskunnan jäsen ehdot täyttyvät vastaisuudessakin. Ursa järjestää esitelmiä ja kursseja Opintotoiminnan keskusliiton tuella. Ursa on Suomen kustannusyhdistyksen ja Suomen Tiedekustantajien liiton jäsen. Ursa on myös Suomen tähtitieteilijäseuran kannatusjäsen.

Löyhempää yhteistyötä tehdään tilannekohtaisesti myös muiden kotimaisten sivistysjärjestöjen, opettajaliittojen (MAOL, BMOL), kirjastojen, päiväkotien ja koulujen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös tiedekeskus Heureka, Suomen ympäristökeskuksen sekä Helsingin yliopiston tähtitieteen opiskelijoiden ainejärjestö Meridiaanin kanssa.

7.3 Kansainväliset yhteydet

Ursa pitää yllä aktiivisesti kansainvälisiä yhteyksiä. Suuri osa yhteistyöstä tapahtuu havaintojaostojen toiminnassa henkilökohtaisten kontaktien ja aineistojen vaihdon kautta. Ursa tai sen toimihenkilöt ovat mukana mm. seuraavissa kansainvälisissä järjestöissä: Association of Lunar and Planetary Observers, British Interplanetary Society, British Astronomical Association, International Meteor Organization, Royal Astronomical Society of Canada, Svensk AmatörAstronomisk Förening (SAAF), The Planetary Society.

Toimihenkilöt osallistuvat tarvittaessa em. järjestöjen kokouksiin. Ursan kirjastolla on laajat kansainväliset yhteydet.